

I kapitlene om pliktetikk og dydsetikk (kapittel 17 og 18) skal vi komme inn på flere etiske dimensjoner som utilitarismen har utfordringer med å fange opp. Men allerede her skal vi nevne noen av de hyppigste innvendingene mot utilitarismen.

Én innvending handler om at maksimering av gode konsekvenser noen ganger kan føre til at vi krenker rettighetene til enkeltindivider. Bør vi alltid gjøre det som maksimerer summen av gode konsekvenser, uavhengig av hvordan konsekvensene er fordelt? Hvis vi alltid skal velge det handlingsalternativet som gir størst sum av gode konsekvenser, så er det i hvert fall tenkelig at det noen ganger vil være moralsk riktig å se helt bort fra hensynet til noen personer for å øke lykken til andre personer. Det kan for eksempel godt hende at vi ville fått mer velferd ut av hver krone i Norge hvis vi hadde ignorert behovene og rettighetene til dem som har de aller mest kompliserte problemene, for eksempel personer med sykdommer det er svært kostbart å behandle, og de som har tunge problemer med rus, kriminalitet eller utagerende atferd. Mange vil mene at det å ofre hensynet til enkeltindivider til fordel for flertallet er moralsk problematisk.

En annen mulig innvending mot utilitarismen handler om at den stiller for store moralske krav til oss. Argumentasjonsstrukturen er vist i diagram 48. Tenk deg at du bruker 10 000 av dine egne hardt opptjente kroner til en ferietur. Ferieturen gjør deg antakeligvis litt lykkeligere enn du ville vært uten ferieturen. Men disse pengene kunne også antakelig reddet syv personer fra hungersnød i ett år (D'Urso, 2015). Selv om ferieturen antakeligvis gjør deg litt lykkeligere, skal det holde hardt at lykkeøkningen tilsvarer den

samlede lykkeøkningen syv personer ville hatt av å slippe ett års bekymring for å sulte. For en utilitarist er det moralsk riktig å velge det handlingsalternativet som gir størst samlet lykke. Betyr det at vi gjør noe umoralsk når vi bruker 10 000 kroner på en ferietur?

Diagram 48. Et motargument mot utilitarismen handler om at den krever urimelig mye av oss.

Det følger fra utilitarismen at det er umoralsk å prioritere eget luksusforbruk over å hjelpe noen ut av hungersnød. Men hvis vi skal følge denne tenkemåten, blir nesten alle valgene vi tar umoralske, fordi vi nesten alltid kunne ha valgt å bruke pengene og tiden vår på noe som ga mer lykke for noen.

Stiller det for store krav til oss at vi alltid skal gjøre det som gir størst mulig netto mengde av gode konsekvenser, uten å legge vekt på egoistiske interesser? Utilitaristen Peter Singer mener ikke det. Det er faktisk umoralsk å leve det livet vi lever, når en knapt merkbar reduksjon i vår levestandard ville gitt enorme positive utslag i andres levestandard. Singer hevder for eksempel at det er umoralsk av oss å bruke penger på en flaske vann, når vi kunne fått nesten like godt vann fra springen, og heller brukt pengene på å hjelpe noen som strever med å holde seg i live (Singer, 2009).